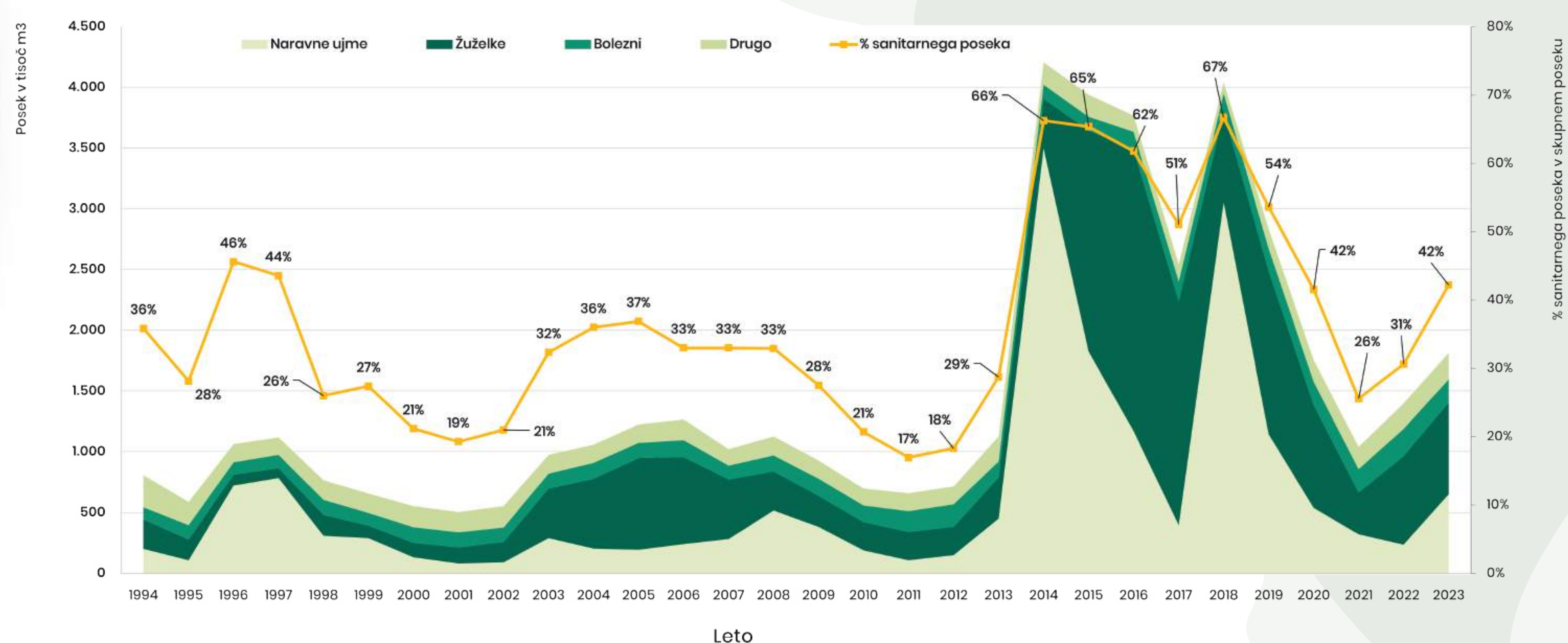

Gozd in podnebne spremembe

Vpliv podnebnih sprememb na gozdne ekosisteme je opazen po vsem svetu, učinki pa so vse bolj vidni tudi v evropskih gozdovih.

KAKO PODNEBNE SPREMEMBE VPLIVAJO NA GOZDOVE:

- zviševanje povprečne letne temperature,
- drugačna razporeditev padavin preko leta,
- večja sušnost v vegetacijskem obdobju,
- pogostejše naravne ujme (požari, vetrolomi, poplave, snegolomi in žledolomi),
- sprememba drevesne sestave,
- širjenje invazivnih tujerodnih vrst ter
- hitrejše širjenje bolezni in škodljivcev v naravnem okolju in posledično
- zmanjševanje biotske pestrosti ter povečan sanitarni posek.

Posek po glavnih vzrokih in deležih sanitarnega poseka v skupnem letnem poseku izdanih in prevzetih odločb po letih v obdobju 2001 - 2023

PRILAGAJANJE GOSPODARJENJA Z GOZDOVI NA PODNEBNE SPREMEMBE:

- Prilagajanje drevesne sestave v gozdnih sestojih.
- Povečevanje stabilnosti z redčenji (mozaična struktura).
- Oblikovanje prebiralnih zgradb v za to primernih sestojih.
- Spremljanje in ohranjanje biotske in genetske pestrosti gozdov.
- Gradnja infrastrukture na območjih s povečanim tveganjem ujm.
- Priprava protokolov ukrepanja ob pojavu škodljivcev in bolezni.

POMEN GENETSKE PESTROSTI V GOZDNIH SESTOJIH

Genetska pestrost populacij gozdnega drevja ima zelo pomembno vlogo pri zagotavljanju odpornosti gozdov na podnebne spremembe in druge grožnje. Genetska pestrost je temelj dolgoročnih evolucijskih procesov, ki gozdovom omogočajo, da ohranijo svoj prilagoditveni potencial v spreminjajočem se okolju.

Večja kot je genetska pestrost dreves v gozdovih, večja je verjetnost, da bodo nekatera drevesa imela podedovane značilnosti, zaradi katerih se bodo lažje prilagajala.

Na podlagi rezultatov projekta LIFE SYSTEMiC (Trajnostno in sonaravno gospodarjenje z gozdovi v času podnebnih sprememb) je bilo ugotovljeno, da so gozdovi z visoko biotsko pestrostjo in razgibano (večplastno) vertikalno strukturo, tudi genetsko bolj pestri in se lahko primerjajo s pestrostjo v pragozdovih in gozdovih, v katerih se ne gospodari. Zato se priporočajo takšne oblike gospodarjenja z gozdovi, ki so prilagojene rastišču in zmesi drevesnih vrst (na primer prebiralno gospodarjenje ali skupinsko postopno gospodarjenje z manjšimi vrzelmi). Raznolikost pristopov pri gospodarjenju in spodbujanje starostno raznolike strukture sestojev olajša širjenje peloda, s tem se povečuje genetska pestrost ter ustvarjajo pogoji za nove kombinacije genov, ki so pomembne za prilagoditev populacij na podnebne spremembe.

PRIPOROČILA ZA TRAJNOSTNO GOSPODARJENJE Z GOZDOVI

V bukovih sestojih se priporočajo oblike gospodarjenja, ki povečujejo strukturno pestrost sestojev. Glavni ukrepi za prilagajanje gospodarjenja usmerjanje drevesne sestave, zagotavljanje pestre sestojne zgradbe pospeševanje naravne obnove gozdov, izvajanje negovalnih ukrepov (npr. situacijsko redčenje), oblikovanje večslojnih in prebiralnih zgradb ter stalno spremljanje biotske raznovrstnosti gozdov, še posebej njene genetske komponente.

Priporočajo se prakse prebiralnega gojenja gozdov, ki ohranjajo prilagoditveno sposobnost populacij gozdnega drevja. Prilagoditveni potencial jelovih gozdov na podnebne spremembe je ob primerni strukturi gozdov, od pravočasnem prebiralnim redčenjem in negi srednjedobnih sestojev, ob visoki stopnji ohranjenosti drevesne sestave in ob nemotenem naravnem pomlajevanju, brez objedanja po divjadi, lahko zelo visok.

Gozdnogojitveni sistem, ki je najprimernejši za gospodarjenje s sestoji doba, je sistem skupinsko postopnega gojenja z večjimi vrzelmi ali sistem zastornih sečenj, ki zagotavlja dovolj svetlobe za rast hrastov. Sistem obnove gozdov je treba prilagoditi vse pogostejšim naravnim motnjam, predvsem z različno velikimi vrzelmi za obnovo, saj to zagotavlja mozaično strukturo prihodnjih sestojev in povečuje njihovo odpornost.

Uporaba tistih načinov gospodarjenja, ki upoštevajo večje potrebe bora po svetlobi, povečujejo kompleksnost borovih sestojev, ustvarjajo večslojno vertikalno strukturo. Na ta način se omogoča nemoteno širjenje peloda, spodbuja genetska pestrost borovih populacij in povečuje število novih kombinacij genov, ki so pomembne za prilagoditev populacij gozdnega drevja na podnebne spremembe.